

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 267/07-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. októbra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť P., zastúpeného advokátkou JUDr. K. C., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. PN - 4 C 158/03 a jeho rozhodnutím z 11. novembra 2005 a postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 12/2006 a jeho rozhodnutím z 23. októbra 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. februára 2007 doručená sťažnosť P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. K. C., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. PN - 4 C 158/03 a jeho rozhodnutím z 11. novembra 2005 a postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 12/2006 a jeho rozhodnutím z 23. októbra 2006.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. PN - 4 C 158/03 ako žalovaný. Predmetom konania bol nárok žalobcu ako právneho nástupcu poručiťky, členky družstva, na vyplatenie vyrovnacieho podielu v sume 285 069 Sk.

Okresný súd rozsudkom č. k. PN - 4 C 158/03-89 z 11. novembra 2005 uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu v sume 285 069 Sk s príslušenstvom a nahradiť trovy konania. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie. Krajský súd rozsudkom č. k. 23 Co 12/2006 z 23. októbra 2006 rozsudok okresného súdu potvrdil. Rozhodnutie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 5. januára 2007.

Podľa sťažovateľa okresný súd a krajský súd nepostupovali správne, keď pri posúdení nárokov žalobcu uplatnených voči sťažovateľovi neaplikovali ustanovenia zákona č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vyporiadaní majetkových nárokov v družstvách v znení neskorších predpisov (ďalej len „transformačný zákon“), ale aplikovali len ustanovenia Obchodného zákonníka. Na základe toho okresný súd a krajský súd podľa sťažovateľa z právneho hľadiska nesprávne posúdili vec, keď neaplikovali „*správny právny predpis*“.

Sťažovateľ poukázal na znenie § 763 ods. 1 Obchodného zákonníka a tejto súvislosti uviedol: „*Obch. zákonník všetky predpisy o družstevníctve zrušil a jeho časť o družstvách sa vzťahuje len na novovzniknuté družstvá, ktoré vznikli po 1. 1. 1992. Preto majetkové vyporiadanie členov družstiev, ktoré podliehali transformácii, t. j. tie, ktoré vznikli do 1. 1. 1992, je potrebné posúdiť podľa transformačného zákona a majetkové vzťahy členov*

s družstvom, ktoré družstvo nepodliehalo transformácii, je potrebné posúdiť zase podľa Obchodného zákonníka...

Obchodný zákonník sa vzťahuje na družstvá vzniknuté od jeho účinnosti, t. j. na družstvá vzniknuté od 1. 1. 1992... U žalovaného (v konaní ústavného súdu sťažovateľ, pozn.) ide pritom o družstvo vzniknuté pred 1. 1. 1992. Nárok žalobcu bolo preto potrebné posúdiť podľa transformačného zákona, aplikácie ktorého sme sa márne domáhali tak na prvostupňovom ako aj odvolacom súde a ktorý súdy nevzali vôbec do úvahy bez akéhokoľvek vysvetlenia a zdôvodnenia.“

Podľa sťažovateľa v predmetnom konaní nebolo sporným, že žalobcovi patrí vyrovnací podiel a nebola sporná ani výška vyrovnacieho podielu, ale len forma, akou mu vznikla povinnosť plniť tento vyrovnací podiel. Sťažovateľ zastáva názor, že pri posúdení formy plnenia nárokov žalobcu bolo namieste aplikovať transformačný zákon v spojení s čl. II bodom 6 písm. e) stanov sťažovateľa, podľa ktorých malo byť plnenie poskytnuté vydaním podielnických listov pre žalobcu v hodnote zodpovedajúcej jeho nárokom. Z uvedeného dôvodu podľa sťažovateľa okresný súd a krajský súd nepostupovali a nerozhodli správne, keď na posúdenie formy plnenia aplikovali ustanovenia Obchodného zákonníka o vyplatení vyrovnacieho podielu v peniazoch, pričom dospeli k nesprávnemu právnomu záveru o neplatnosti čl. II bodu 6 písm. e) stanov sťažovateľa z dôvodu jeho rozporu s § 234 ods. 1 Obchodného zákonníka (vyrovnací podiel sa vyplatí v peniazoch) .

Sťažovateľ cituje vybrané ustanovenia transformačného zákona a znenie čl. II bodu 6 písm. e) svojich stanov, v súlade s ktorými postupoval pri uspokojení nárokov žalobcu, podľa ktorého: *„Podľa čl. II. bod 6., písm. e) stanov... pri zániku členstva v družstve je družstvo povinné vykonať vyúčtovanie a vysporiadanie vzájomných práv a záväzkov a vyrovnacieho podielu a vydá družstevné podielnické listy. Pri zániku členstva má člen družstva nárok na vrátenie pôdy, ktorú vniesol do družstva. Pri určovaní vyrovnacieho podielu sa neprihliada na vklady členov s kratším ako ročným členstvom pred dňom, ku ktorému sa ročná uzávierka zostavuje.“*

Samotný postup pri uspokojovaní nárokov žalobcu sťažovateľ opísal takto:

„V uvedenom spore sa jedná o vyrovnací podiel v družstve, na ktorého vyplatenie vznikol žalobcovi nárok ako dedičovi po zomrelej členke družstva M. S., zomrelej dňa 10. 1. 2002, a to na základe Osvedčenia o dedičstve D 47/02, Dnot 13/02 zo dňa 3. 9. 2002.

Žalovaný nepopiera samotný nárok žalobcu. Po smrti M. S. žalovaný vypočítal jej dedičom výšku vyrovnacieho podielu po zomrelej členke družstva a žalobcovi doporučeným listom zo dňa 4. 9. 2003 oznámil, že v hodnote zodpovedajúcej jeho vyrovnaciemu podielu mu budú vydané družstevné podielnické listy a vyzval ho zároveň, aby si vybavil náležitosti potrebné na vydanie družstevných podielnických listov. Rovnako listom zo dňa 5. 2. 2003 žalovaný žalobcovi oznámil, že vyrovnací podiel vo výške 285 069,- Sk mu bude vydaný vo forme družstevných podielnických listov. Následne na to žalovaný doporučeným listom zo dňa 1. 2. 2005 žalobcu opäť požiadal, aby si zriadil účet... u niektorého člena Centrálného depozitára cenných papierov,... aby mu mohli byť družstevné podielnické listy v uvedenej hodnote majetkového podielu vydané.

Na základe uvedeného preto k omeškaniu žalovaného nedošlo, pretože tento chcel žalobcovi družstevné podielnické listy v hodnote majetkového podielu... žalobcovi vydať hneď ako sa dozvedel, že Osvedčenie o dedičstve... nadobudlo právoplatnosť,... k vydaniu však nedošlo zavinením žalobcu, ktorý žalovanému odmietol oznámiť údaje potrebné k vydaniu...

Žalovaný pritom postupoval v súlade so zákonom č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vypořádání majetkových nárokov v družstvách v znení neskorších predpisov a v súlade so stanovami žalovaného ako aj rozhodnutím predstavenstva žalovaného.“

Na podporu správnosti svojho právneho názoru sťažovateľ poukázal na iné rozhodnutie krajského súdu, v ktorom posúdil predmet konania v súlade s právnym názorom sťažovateľa.

V sťažnosti sa ďalej domáhal, aby ústavný súd rozhodol, že postupom a rozsudkom okresného súdu a krajského súdu boli porušené jeho označené práva, zrušil rozsudok okresného súdu a krajského súdu a priznal mu náhradu trov konania. Sťažovateľ tiež

navrhol ústavnému súdu, aby odložil vykonateľnosť rozsudku okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, ktorý znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

V súlade s princípom subsidiarity právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú. Za zjavne neopodstatnenú je možné považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05,

IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05, I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, I. ÚS 158/05, I. ÚS 213/05).

Vychádzajúc z uvedenej stabilizovanej judikatúry ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona.

Sťažovateľ namietal porušenie svojich práv v prvom rade postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PN - 4 C 158/03 a jeho rozsudkom z 11. novembra 2005. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že postup okresného súdu a jeho rozsudok boli na základe sťažovateľom podaného odvolania preskúmané krajským súdom. Krajský súd svojím rozsudkom č. k. 23 Co 12/2006-118 z 23. októbra 2006 potvrdil rozsudok okresného súdu.

Vzhľadom na uvedené nie je v právomoci ústavného súdu preskúmanie napadnutého postupu a rozsudku okresného súdu, pretože jeho preskúmanie patrilo do právomoci krajského súdu.

Ústavný súd preto podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu a rozsudku okresného súdu odmietol pre nedostatok právomoci.

Sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv aj postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 12/2006 a zároveň navrhol ústavnému súdu zrušiť jeho rozsudok z 23. októbra 2006.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom všeobecného súdu, teda s jeho interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení a s hodnotením skutkového stavu.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade

a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňované a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by malo za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Podľa § 233 ods. 4 Obchodného zákonníka nárok na vyrovnací podiel je splatný uplynutím troch mesiacov od schválenia účtovnej závierky za rok, pri ktorom členstvo zaniklo. Podľa § 234 ods. 1 Obchodného zákonníka vyrovnací podiel sa uhrádza v peniazoch.

Podľa § 2 ods. 1 transformačného zákona vyporiadanie majetkových účastí členov a iných oprávnených osôb na majetku družstiev, prispôsobenie vnútorných pomerov Obchodnému zákonníku, prípadne premenu na inú podnikateľskú formu (ďalej len „transformácia“) vykonajú všetky družstvá vzniknuté pred účinnosťou tohto zákona podľa transformačného projektu vypracovaného a schváleného podľa tohto zákona.

Podľa § 7 ods. 1 transformačného zákona čisté imanie družstva je po odpočítaní záväzkov určené na rozdelenie na majetkové podiely oprávneným osobám. V súlade s § 17a

až § 17g družstvo v zákonom stanovených prípadoch vydá za majetkové podiely oprávneným osobám družstevné podielnické listy, ktoré sú cennými papiermi.

Ústavný súd uvádza, že krajský súd sa podľa neho vysporiadal so všetkými argumentami sťažovateľa obsiahnutými v jeho odvolaní, keď vo vzťahu k ním uplatnenému nároku uviedol: „*stanovy žalovaného... čl. II bod 6 písm. e) sú neplatné a dôvod neplatnosti spočíva v rozpore s ust. § 234 ods. 1 Obch. zák., podľa ktorého sa vyrovnací podiel vypláti v peniazoch. Správne prvostupňový súd v napadnutom rozhodnutí vyložil čo je vyrovnací podiel a akým spôsobom sa vypláca a správne prvostupňový súd uzavrel, že žalobcom požadovaná suma spočíva na zaplatení vyrovnacieho podielu.*“

Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia reagoval na všetky námietky sťažovateľa týkajúce sa aplikácie transformačného zákona a následnej možnosti uspokojenia vyrovnacieho podielu vydaním podielnických listov, a nie vyplatením v peniazoch. K týmto argumentom sťažovateľa krajský súd uviedol, že predmetom úpravy transformačného zákona je „*iný právny inštitút ako vyrovnací podiel, ktorý je zakotvený a upravený v Obch. zák.. Správne prvostupňový súd aplikoval na daný právny vzťah medzi účastníkmi príslušné ust. Obch. zák. a daný právny vzťah nespadá pod úpravu transformačného zákona*“.

Z uvedeného vyplýva, že krajský súd sa s odvolacími dôvodmi sťažovateľa zaoberal, avšak nestotožnil sa s nimi. Samotné nevyhovenie odvolacím dôvodom, ako ani vyslovenie právneho názoru, s ktorým sa sťažovateľ nestotožňuje, nie je možné považovať za odmietnutie spravodlivosti a nemôže viesť k záveru o porušení sťažovateľom označených základných práv.

V tomto prípade podľa názoru ústavného súdu nie je možné hovoriť o svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom, o ktorej by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam, čo sa však v danom prípade nestalo (m. m. I. ÚS 115/02, III. ÚS 14/04)

Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti postupu a rozsudku krajského súdu odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z uvedených dôvodov ústavný súd o sťažnosti sťažovateľa rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, tak ako je to uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. októbra 2007